

-Návrh-
**Nový model financovania vedy a techniky
v Slovenskej republike**

1. ÚVOD

Veda a technika je jedným zo základných faktorov zvyšovania konkurencieschopnosti ekonomiky a dlhodobého ekonomického rastu. Preto podpora tohto strategického rozvojového faktora má opodstatnený význam. *Aby systém vedy a techniky plnil túto od nich očakávanú úlohu je potrebné zabezpečiť dostatočné vstupy do tohto systému, určiť smerovanie týchto vstupov a zabezpečiť sledovanie a kontrolu výstupov.*

Jedným zo základných vstupov do systému vedy a techniky, popri ľudských zdrojoch, sú celkové výdavky vynakladané na vedu a techniku. Každá krajina si uvedomuje význam podpory vedy a techniky, a preto sa usiluje o zvyšovanie celkových výdavkov na vedu a techniku s cieľom dosiahnuť čo ich najefektívnejšie využitie. Jednotlivé zdroje tvoriace celkové výdavky na vedu a techniku, verejné zdroje a podnikateľské zdroje, majú určený účel svojho použitia a stanovené očakávané výstupy.

V európskom kontexte podľa hlavného cieľa Lisabonskej stratégie sa majú celkové výdavky na vedu a techniku v EÚ zvýšiť do roku 2010 na 3% z HDP, z čoho výdavky z podnikateľských zdrojov majú byť 2/3 a výdavky z verejných zdrojov majú predstavovať 1/3. S blížiacim sa rokom 2010 sa na európskej úrovni konštatujú stále väčšie a väčšie problémy dosiahnuť tento zámer.

Nadalej sa však od každej členskej krajiny EÚ očakáva, že vyvinie čo najväčšie úsilie priblížiť sa k tomuto cieľu Lisabonskej stratégie. Jednotlivé členské krajiny EÚ pristupujú k plneniu tohto cieľa v rámci svojich možností a v súčasnosti je ich úsilie poznamenané aj dopadmi hospodárskej krízy.

Slovenská republika, ktorá je súčasťou Európskej únie od roku 2004, každoročne celkové výdavky na vedu a techniku v absolútnej hodnote zvyšuje. Rast týchto výdavkov však neprispieva k rozvoju všetkých oblastí vedy a techniky rovnocenne, čo v praxi znamená, že len niektoré odbory vedy a techniky prispievajú k hospodárskemu a spoločenskému rastu Slovenska a dosahujú medzinárodnú úroveň. Tieto skutočnosti viedli k zapracovaniu opatrenia „**uskutočniť reformu financovania vedy a techniky**“ do „Národného programu reforiem Slovenskej republiky na roky 2008 – 2010“ s tým, že v tomto materiáli je aj stanovený opis tohto opatrenia, na čo sa má zamerať.

2. SÚČASNÝ STAV V PODPORE VEDY A TECHNIKY V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

2.1 Finančné vstupy do vedy a techniky (zdroje), ich smerovanie a výstupy

V súčasnosti sa na celkovej podpore vedy a techniky podieľajú nasledujúce zdroje:

- štátny rozpočet,
- štrukturálne fondy,
- rozpočet Európskej únie,
- podnikateľské zdroje,
- zahraničné zdroje.

2.1.1 Štátny rozpočet v podpore vedy a techniky, jeho smerovanie a výstupy

Prostriedky štátneho rozpočtu Slovenskej republiky sú v podpore vedy a techniky **smerované** na:

- inštitucionálnu podporu vedy a techniky
- a účelovú podporu vedy a techniky.

2.1.1.1 Inštitucionálna podpora vedy a techniky sa uskutočňuje prostredníctvom **priameho financovania** (bez vyhlasovania grantových schém):

- **vysokých škôl,**
- **Slovenskej akadémie vied (ďalej len „SAV“),**
- **priamoriadených rezortných výskumných ústavov,** ktorých zriaďovateľmi sú ministerstvá alebo ostatné ústredné orgány štátnej správy SR.

Vysoké školy a SAV vyčleňujú každoročne zo svojich inštitucionálnych prostriedkov istý objem prostriedkov, ktoré na základe internej súťaže pre vysoké školy a ústavy SAV poskytujú svojim projektom, ktoré sú vybrané prostredníctvom spoločného poradného ministra školstva a predsedu SAV s názvom „**Vedecká grantová agentúra**“ (ďalej len „**VEGA**“). Projekty na základe hodnotenia sú zoradené do spoločného poradníka na financovanie, avšak projekty z vysokých škôl môžu byť podporované jedine z rozpočtovej kapitoly Ministerstva školstva SR a projekty SAV môžu byť podporované jedine z prostriedkov rozpočtovej kapitoly SAV. Nemôže dochádzať k situácii „prelievania“ prostriedkov z rozpočtovej kapitoly Ministerstva školstva SR do rozpočtovej kapitoly SAV a naopak.

Podobné systémy zabezpečujúce podporu **internými grantovými schémami rezortným výskumným ústavom** má aj Ministerstvo zdravotníctva SR a Ministerstvo pôdohospodárstva SR.

Inštitucionálnu podporu vedy a techniky svojim priamoriadeným rezortným výskumným ústavom poskytuje aj Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo obrany SR a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Prehľad o výške prostriedkov štátneho rozpočtu určených pre inštitucionálnu podporu vedy a techniky v rokoch 2006 – 2008 uvádza nasledujúca tabuľka.

Tab.1 Inštitucionálna podpora vedy a techniky v rokoch 2006 – 2008 v tis. eur

rok	2006	2007	2008
Vysoké školy (inštitucionálna VaT+ alikvotná časť miezd pedagogických pracovníkov VŠ viazaných na vykonávanie VaV)	70 756	72 887	79 935
SAV	48 368	49 878	58 242
Rezortné výskumné ústavy	32 259	39 158	36 293
SPOLU	151 383	161 923	174 470

Zdroj: *materiály MF SR „Rozpočet verejnej správy“*

Výstupy inštitucionálnej podpory zo štátneho rozpočtu:

Výstupy sú smerované na zabezpečenie kontinuity rozvoja všeobecného poznania, inovácie študijných programov vysokých škôl, vypracovávanie odborných podkladov pre rozhodovanie ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy SR a vlády SR.

2.1.1.2 Účelová podpora vedy a techniky podľa zákona 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja v znení neskorších predpisov sa **uskutočňuje vyhlasovaním verejnej súťaže ku stanoveným grantovým schémam prostredníctvom:**

1. **Agentúry na podporu výskumu a vývoja (ďalej len „APVV“),**
2. **Ministerstva školstva SR.** (ďalej len „MŠ SR“).

2.1.1.2.1 APVV podľa § 12 ods. 2 zákona č. 172/2005 Z. z. poskytuje účelovú (grantovú) podporu na projekty výskumu a vývoja v:

- jednotlivých skupinách odborov vedy a techniky,
 - rámci programov APVV,
 - rámci medzivládnych dvojstranných alebo mnohostranných zmlúv o medzinárodnej vedecko-technickej spolupráci, v rámci účasti Slovenskej republiky v medzinárodných programoch výskumu a vývoja a v rámci komunitárnych programov a iniciatív Európskej únie v oblasti výskumu a vývoja vrátane nákladov na ich prípravu.
- APVV poskytuje podporu projektov výskumu a vývoja podľa písmena a) prostredníctvom tzv. „všeobecných výziev“. Zámery, ciele a vecnú náplň projektu výskumu a vývoja určuje žiadateľ. ***V roku 2008 APVV podporila 204 pokračujúcich projektov v celkovom objeme 11 299 570 eur. V roku 2008 APVV podporila 228 začínajúcich projektov v celkovom objeme 232 729 eur.***
 - Program APVV je účelová forma podpory výskumu a vývoja zabezpečovaná v záujme naplnenia vybraných zámerov a cieľov v súlade s dlhodobým zámerom štátnej vednej a technickej politiky. Program APVV schvaľuje vláda na návrh ministra školstva po prerokovaní v Rade vlády SR pre vedu a techniku. Program APVV sa uskutočňuje formou riešenia projektov. ***V roku 2008 APVV podporila 119 pokračujúcich projektov programov APVV v celkovom objeme 1 552 242 eur. V roku 2008 APVV podporila 76 začínajúcich projektov programov APVV v celkovom objeme 4 884 750 eur.***
 - APVV poskytuje podporu podľa písmena c) na základe bilaterálnych medzivládnych dohôd o medzinárodnej vedecko-technickej spolupráci. Bilaterálne medzivládne dohody schvaľuje vláda Slovenskej republiky. ***K 31. novembru 2008 má Slovenská republika podpísaných celkom 20 dohôd o vedecko-technickej spolupráci (Bulharsko, Česká republika, Čína, Egypt, Grécko, Francúzsko, Juhoafrická republika, Maďarsko, Nemecko, Rakúsko, Ukrajina, India, USA, Poľsko, Portugalsko, Ruská federácia, Slovinsko, Srbsko, Španielsko a Taliansko). V rámci týchto dohôd APVV v roku 2008 podporila spolu 32 pokračujúcich projektov bilaterálnej spolupráce v objeme 56 795 eur. V roku 2008 podporila spolu 141 začínajúcich projektov bilaterálnej spolupráce v objeme 322 114 eur.***
 - APVV v rámci podpory účasti SR v európskej spolupráci podporuje aj projekty COST, EUREKA, 7. rámcového programu ES pre výskum technický rozvoj a demonštračné aktivity (ďalej len „7.RP“) /podpora prípravy projektov a dofinancovanie projektov 7.RP/ a Európskej nadácie pre vedu. ***V roku 2008 APVV celkovo podporila 30 pokračujúcich projektov COST, EUREKA a 7.RP v objeme 568 247 eur a 10 pokračujúcich projektov Európskej nadácie pre vedu vo výške 85 441 eur. V roku 2008 APVV podporila 108 začínajúcich projektov všetkých uvedených iniciatív v objeme 1 038 353 eur.***

V roku 2008 APVV podporila spolu ***395 pokračujúcich projektov vo výške 13 562 295 eur.***

V roku 2008 APVV podporila spolu ***553 začínajúcich projektov vo výške 6 477 936 eur.***

V roku 2008 APVV spolu podporila 948 projektov vo výške 20 040 231 eur (asi 603731999 Sk).

Poznámka: Údaje týkajúce sa APVV boli prevzaté z „Výročnej správy Agentúry na podporu výskumu a vývoja za rok 2008“.

2.1.1.2.2 MŠ SR poskytuje účelovú (grantovú) podporu na:

- a) projekty výskumu a vývoja **štátnych programov** výskumu a vývoja (podľa §23 zákona č. 172/2005 Z. z.),
- b) projekty výskumu a vývoja **štátnych programov rozvoja infraštruktúry** výskumu a vývoja (podľa §24 zákona č. 172/2005 Z. z.),
- c) **účasť Slovenskej republiky v:**

- a) európskych a medzinárodných centrách výskumu a vývoja,
- b) európskych programoch výskumu a vývoja a v európskych iniciatívach v oblasti výskumu a vývoja.

a) V roku 2008 **pokračovalo riešenie 5-tich projektov dvoch pokračujúcich štátnych programov výskumu a vývoja:**

- Komplexné riešenie podpory a efektívneho využívania infraštruktúry výskumu a vývoja (3 projekty),
- Aktuálne otázky rozvoja spoločnosti (2 projekty).

b) V roku 2008 neboli podporované projekty štátnych programov rozvoja infraštruktúry výskumu a vývoja.

c) **1. Podpora účasti Slovenskej republiky v európskych a medzinárodných centrách výskumu a vývoja** z prostriedkov štátneho rozpočtu pozostáva zvyčajne z dvoch zložiek podpory:

- uhrádzania členských poplatkov v európskych a medzinárodných centrách výskumu a vývoja a
- poskytovania prostriedkov na spolufinancovanie účasti slovenských organizácií výskumu a vývoja na riešení projektov výskumu a vývoja v rámci programov centier.

c) **2. Podpora účasti slovenských organizácií výskumu a vývoja v európskych programoch výskumu a vývoja a v európskych iniciatívach** v oblasti výskumu a vývoja sa uskutočňuje ako spolufinancovanie účasti slovenských organizácií výskumu a vývoja na riešení projektov výskumu a vývoja v rámci týchto programov a iniciatív.

Prostriedky na účelovú podporu vedy a techniky poskytované prostredníctvom APVV a MŠ SR sú rozpočtované v rozpočtovom programe MŠ SR s názvom „**Národný program rozvoja vedy a techniky**“.

Prehľad o výške prostriedkov štátneho rozpočtu určených pre účelovú podporu vedy a techniky v rokoch 2006 – 2008 prostredníctvom APVV a MŠ SR v „Národnom programe rozvoja vedy a techniky“ uvádza nasledujúca tabuľka.

Tab.2 Účelová podpora vedy a techniky v rokoch 2006 – 2008 v tis. eur

rok	2006	2007	2008
APVV	24 042	31 572	32 142
Štátne programy výskumu a vývoja	23 874	15 682	11 945
Ostatné výdavky na vedy a techniku v MŠ SR	6 532	8 541	11 224
spolufinancovanie projektov EHP a NFM / vnútorné opatrenia EÚ	29 875	6 162	0
Spolufinancovanie projektov podporovaných zo štrukturálnych fondov zo ŠR v MŠ SR	0	1 221	42 660
Členské príspevky SR do medzinárodných centier VaV	7 445	10 592	14 460
SPOLU	91 768	73 770	112 431

Zdroj: materiály MF SR „Rozpočet verejnej správy“

Vysvetlivky: spolufinancovanie projektov EHP a NFM - spolufinancovanie projektov Európskeho hospodárskeho priestoru a Nórskeho finančného mechanizmu

Z Tab.2 je zrejmé, že najvyššia suma účelovej podpory v roku 2008 v rozpočtovom programe MŠ SR - „Národný program rozvoja vedy a techniky“ bola viazaná na spolufinancovanie projektov podporovaných z operačného programu Výskum a vývoj, a to vo výške 42 660 tis. eur.

Výstupy účelovej podpory zo štátneho rozpočtu:

Sú smerované na zabezpečenie plnenia cieľov programov APVV; projektov APVV, ktorých ciele určujú žiadatelia o podporu; štátnych programov výskumu a vývoja; európskych programov a iniciatív; programov medzinárodných centier výskumu a vývoja; operačného programu Výskum a vývoj a programu Nórskeho finančného mechanizmu.

Záver k podpore vedy a techniky zo štátneho rozpočtu:

- Z Tab.1 je evidentné, že **inštitucionálna podpora vedy a techniky na vysokých školách a v SAV** z prostriedkov štátneho rozpočtu je **pravidelne medziročne zvyšovaná**.
- Na základe údajov Tab.2 môžeme konštatovať **každoročný nárast prostriedkov pre APVV a znižovanie výdavkov na štátne programy výskumu a vývoja**, ktoré sú alokované v rozpočtovom programe MŠ SR „Národný program rozvoja vedy a techniky“. Od roku 2008 je výrazný nárast účelovej podpory, ktorý je spôsobený zvýšením prostriedkov určených na zabezpečenie spolufinancovania projektov podporovaných z operačného programu Výskum a vývoj.
- Ak porovnáваме medziročný rast inštitucionálnej podpory vedy a techniky a účelovej podpory vedy a techniky navzájom, môžeme konštatovať, že priemerný medziročný nárast inštitucionálnej podpory vedy a techniky v rokoch 2006 až 2008 je 11 543,5 tis. eur a účelovej podpory vedy a techniky je 10331,5 tis. eur. Znamená to, **prostriedky štátneho rozpočtu na inštitucionálnu podporu vedy a techniky sa zvyšujú výraznejšie ako na účelovú podporu**.

Podiel inštitucionálnej podpory a podiel účelovej podpory z celkovej podpory zo štátneho rozpočtu v % bol v rokoch 2006 – 2008 nasledujúci (podľa Tab.1 a Tab.2)

Tab.3

	2006	2007	2008
Inštitucionálna podpora	62,3	68,7	60,8
Účelová podpora	37,7	31,3	39,2

Skutočnosť prevládania vyššieho podielu inštitucionálnej podpory zo štátneho rozpočtu je predmetom neustáleho upozorňovania zástupcov Európskej komisie pri odpočte Národného programu reformou, aby SR zvýšilo podiel účelovej podpory voči inštitucionálnej podpore.

- Ak má byť hodnotená výška podpory zo štátneho rozpočtu na základný výskum a na aplikovaný výskum osobitne, možno všeobecne konštatovať, že **na základný výskum bola podpora poskytnutá v rámci:**
 - inštitucionálneho financovania vysokých škôl,
 - inštitucionálneho financovania SAV,
 - inštitucionálneho financovanie rezortných výskumných ústavov,
 - a účelového financovania pokračujúcich projektov podporovaných APVV (v roku 2008 to bolo 67,5% z celkovej podpory poskytnutej na projekty výskumu a vývoja vybrané v rámci všeobecnej výzvy /vyhlásenej v roku 2007/, čo bolo asi **5 094 171 eur***.

Poznámka: * podľa Výročnej správy Agentúry na podporu výskumu a vývoja za rok 2008

Na základe uvedeného možno rámcovo odhadnúť, že **na základný výskum v roku 2008 bola zo štátneho rozpočtu poskytnutá podpora vo výške asi 179 564 tis. eur** (5 409 545 tis. Sk).

Aplikovaný výskum je jedine cielene podporovaný prostredníctvom APVV, ktorá **v roku 2008 na aplikovaný výskum poskytla zo štátneho rozpočtu** podporu **vo výške** 31,6 % z celkovej podpory poskytnutej na projekty výskumu a vývoja vybrané v rámci všeobecnej výzvy /vyhlásenej v roku 2007/, čo bolo asi **2 554 tis. eur** (76 949 tis. Sk).

- Z tohto rámcového porovnania v roku 2008 možno konštatovať, že **v Slovenskej republike prevažuje podpora základného výskumu nad aplikovaným výskumom a experimentálnym vývojom.**

2.1.2 Štrukturálne fondy v podpore vedy a techniky, ich smerovanie a výstupy

Od roku 2007 sa účelovo veda a technika podporuje aj z **prostriedkov štrukturálnych fondov** alokovaných na **operačný program Výskum a vývoj**, ktoré sú poskytované na základe grantových schém vyhlasovaných Agentúrou Ministerstva školstva SR pre štrukturálne fondy. Tento druh účelovej podpory z prostriedkov štrukturálnych fondov sa bude uskutočňovať do roku 2014.

Prehľad o výške prostriedkov z operačného programu Výskum a vývoj, ktoré boli nakontraktované na základe výziev v rokoch 2007 a 2008 uvádza nasledujúca tabuľka.

Tab.4 Počet projektov operačného programu Výskum a vývoj, na ktoré boli uzatvorené zmluvy v rokoch 2007 a 2008 a celková výška prostriedkov v tis. eur na ne alokovaných

Názov výzvy	2007*		2008	
	počet projektov	výška prostriedkov	počet projektov	výška prostriedkov
Podpora infraštruktúry vysokých škôl za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu (OPVaV-2008/5.1/01-SORO)	0	0	11	51 256,00
Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku (OPVaV/K/RKZ/NP/2008-1)	0	0	2	19 881,68
Spolu	0	0	13	71 137,68

Poznámka: * - V roku 2007 neboli vypísané žiadne výzvy k operačnému programu Výskum a vývoj, lebo bol schválený Európskou komisiou 28.11. 2007

Výstupy podpory vedy a techniky zo štrukturálnych fondov:

Sú smerované na zabezpečenie plnenia cieľov operačného programu Výskum a vývoj.

2.1.3 Rozpočet európskeho spoločenstva v podpore vedy a techniky, jeho smerovanie a výstupy

V účelovej podpore vedy a techniky z **prostriedkov rozpočtovej kapitoly Európskeho spoločenstva** má rozhodujúci význam podpora poskytovaná organizáciám výskumu a vývoja členských a asociovaných krajín EÚ na základe grantových schém vyhlasovaných Európskou komisiou ku **7.RP**.

Organizácie výskumu a vývoja zo Slovenska v roku 2008 participovali v **74-och projektoch 7.RP** a získali podporu v celkovej výške **12 744,992 tis. eur** (stav je k 31.12. 2008).

Výstupy podpory zo 7.RP:

Sú smerované na zabezpečenie plnenia cieľov 19-ich programových smerov 7.RP , ktoré majú zabezpečiť všestranný rozvoj Európskej únie.

Záver k podpore vedy a techniky z rozpočtu európskeho spoločenstva:

- Rozpočet 7.RP na celé obdobie jeho platnosti 2007 – 2013 je vo výške 53, 272 mld. eur.
- Na platby projektov 7.RP v roku 2008 bolo poskytnutých EK 4 115 320 253 eur (*podľa rozpočtu EÚ, hlava 08 „Výskum“*). Ak organizácie výskumu a vývoja zo SR získali v roku 2008 na projekty 7.RP spolu 12 744 992 eur, potom v percentách **SR získalo asi 3,1 % z celkových prostriedkov poskytnutých zo 7.RP v roku 2008.**
- Ak podiel SR na financovaní rozpočtu EÚ v roku 2008 bol približne 0,49% (*podľa listu Sekcie európskych a medzinárodných záležitostí MF SR z 9.1. 2008*), vo všeobecnosti možno povedať, že SR v roku 2008 financovala 0,49% ročného objemu každého implementačného nástroja a teda aj implementačného nástroja, ktorým je 7.RP. Na základe uvedeného možno povedať, že **odhad vkladu SR do rozpočtu 7.RP v roku 2008 bol 0,49% z 4 115 320 243 eur, čo je 20 165 069, 2397 eur.** Organizácie výskumu a vývoja zo SR tak zabezpečili **návratnosť prostriedkov štátneho rozpočtu vložených SR** do rozpočtu 7.RP v roku 2008 **vo výške 63,2%.**
- Z uvedeného vyplýva, že úspešnosť SR v čerpaní prostriedkov 7.RP je nepostačujúca pre návratnosť prostriedkov SR do neho vkladateľných.

2.1.4 Podnikateľské zdroje v podpore vedy a techniky, ich smerovanie a výstupy

Údaje o výške výdavkov na vedu a techniku z podnikateľských zdrojov v Slovenskej v rokoch 2005 – 2007 uvádza nasledujúca tabuľka.

Tab.5 Výška výdavkov z podnikateľských zdrojov v SR investovaných do vedy a techniky v rokoch 2005 – 2007 v tis. eur

Zdroj	2005	2006	2007
podnikateľský sektor	124 127,83	115 249,72	111 787,53

Zdroj: Štatistický úrad SR

Z uvedenej tabuľky je evidentný pokles výdavkov podnikateľskej sféry vynakladaných na vedu a techniku v rokoch 2005 - 2007. Podnikateľské zdroje sú vynakladané aj ako spolufinancovanie, ktoré je nevyhnutné pri poskytnutí podpory z prostriedkov štátneho rozpočtu. Takto napr. v roku 2008 bola výška podnikateľských zdrojov vynaložených pri poskytnutí podpory prostredníctvom:

- ✓ APVV vo výške 2 346 677,3 eur,
- ✓ projektov štátnych programov výskumu a vývoja vo výške 411 606 eur.

Výstupy podpory z podnikateľských zdrojov:

Sú smerované na zabezpečenie podnikateľských zámerov podnikateľa, jeho všeobecný rozvoj a zvýšenie jeho konkurencieschopnosti.

Záver k podpore vedy a techniky z podnikateľských zdrojov:

- Zvyšovanie konkurencieschopnosti podnikateľa prináša zvyšovanie jeho ziskov a tým aj zvyšovanie dane z príjmov, ktorá je príjmom štátneho rozpočtu.
- Takýmto spôsobom zvyšovaný štátny rozpočet bude možno použiť aj na zvyšovanie rozpočtu na vedu a techniku v SR.

2.1.5 Zahraničné zdroje v podpore vedy a techniky, ich smerovanie a výstupy

Zahraničné zdroje na podporu výskumu a vývoja v SR sú prostriedky poskytnuté zahraničnými firmami zapísanými v Obchodnom registri SR priamo organizáciám výskumu a vývoja v SR, ktoré pre ich potreby vykonávali výskum a vývoj. Údaje o výške výdavkov na vedu

a techniku zo zahraničných zdrojov v Slovenskej v rokoch 2005 – 2007 uvádza nasledujúca tabuľka.

Tab.6 Výška výdavkov zo zahraničných zdrojov investovaných do vedy a techniky v SR v rokoch 2005 – 2007 v tis. eur

Zdroje	2005	2006	2007
zo zahraničia	14 649, 4722	21 726, 0838	30 754, 1658

Zdroj: Štatistický úrad SR

Výstupy podpory vedy a techniky zo zahraničných zdrojov:

Sú smerované na zabezpečenie podnikateľských zámerov zahraničného podnikateľa zapísaného v Obchodnom registri v SR, jeho všeobecný rozvoj a zvýšenie jeho konkurencieschopnosti.

Záver k podpore vedy a techniky zo zahraničných zdrojov:

- Podpora vedy a techniky zo zahraničných zdrojov v rokoch 2005 – 2007 vykazuje intenzívny medziročný nárast.
- Je podmienená okamžitými a momentálnymi potrebami zahraničného podnikateľa.
- Podstatne väčšie objednávky z oblasti vedy a techniky zadávajú zahraničné firmy v svojich domovských krajinách.

3. NOVÝ MODEL FINANCOVANIA VEDY A TECHNIKY

Základným cieľom, ktorý musí nový model financovania vedy a techniky v Slovenskej republike (ako členskej krajiny EÚ) sledovať, je plnenie hlavného cieľa Lisabonskej stratégie, a to zvýšiť celkovú podporu vedy a techniky v EÚ na 3% z HDP, z čoho sa verejné zdroje majú na tomto objeme podieľať jednou tretinou a podnikateľské zdroje dvomi tretinami. Zvyšovanie účasti podnikateľských zdrojov na podpore vedy a techniky v Slovenskej republike je problematické, čo vyplýva aj z Tab. 5, z ktorej je evidentné, že ich účasť na podpore vedy a techniky v rokoch 2005 – 2007 vykazuje klesajúcu tendenciu. Táto skutočnosť a záväzok vlády Slovenskej republiky z jej Programového vyhlásenia, časť 5.2 Veda a technika, že „cieľom vlády je, aby v spolupráci vysokých škôl, Slovenskej akadémie vied, výskumných a vývojových centier, vedeckých a technologických parkov, podnikateľských inkubátorov a technologicky orientovaných firiem a úspešného čerpania prostriedkov z fondov EÚ sa postupne dosiahla úroveň financovania vedy a techniky vo výške 0,8 % HDP“, tvoria základný rámec, ktorý určuje, čo má byť prioritne podporované vo vede a technike. Podľa uvedených skutočností hlavným cieľom nového modelu financovania vedy a techniky bude vytvárať podmienky pre:

- zlepšenie spolupráce medzi vysokými školami, SAV a podnikateľskou sférou v oblasti vedy a techniky,
- zvýšenie investovania podnikateľskej sféry do vedy a techniky.

Tieto podmienky boli aj legislatívne zakotvené v:

- novelizácii zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorá zaviedla v § 39a tzv. „Špecializované výskumné a vývojové pracoviská“, ktorými sú *výskumné centrum verejnej vysokej školy, inkubátor verejnej vysokej školy*, a technologické centrum verejnej vysokej školy,
- novelizácii zákona č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, ktorá zaviedla v § 7a centrá exceletnosti výskumu a v § 7b tzv. „špecializované organizácie vedy a techniky“,

ktorými sú *vedecko-technologický park, výskumno-vývojové centrum, a technologický inkubátor*

- a v novom zákone č. 185/2009 Z. z. o stimuloch pre výskum a vývoj a o doplnení zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

Konkrétne budú tieto podmienky plnené podporou vzniku a rozvoja nasledujúcich organizácií:

- *inkubačných centier: start-up, spin off* (zo štátneho rozpočtu),
- *technologických inkubátorov* (zo štátneho rozpočtu),
- *vedecko-technologických parkov* (zo štátneho rozpočtu),
- *národného systému pre transfer technológií* (z operačného programu Výskum a vývoj a zo štátneho rozpočtu),
- *výskumno-vývojových centier* (z operačného programu Výskum a vývoj).

Podpora uvedených typov organizácií zabezpečí zlepšenie spolupráce medzi vysokými školami, SAV a podnikateľskou sférou a zároveň zvýši účasť podnikateľských zdrojov na podpore vedy a techniky. Podpora podľa nového modelu bude smerovaná na:

A. Podporu aktivít spolufinancovaných z podnikateľských zdrojov

A.1 Podporu inkubačných centier: start-up, spin off

DEFINÍCIA:

Spin-off je právnická osoba založená podľa Obchodného zákonníka s cieľom odčlenenia istej činnosti alebo skupiny ľudí z primárnej organizácie ("materskej" firmy). Takouto primárnou organizáciou môže byť aj verejná vysoká škola alebo štátna vysoká škola alebo organizácia výskumu a vývoja štátneho sektora. Zároveň však platí, že primárna organizácia si zachováva spravidla dominantný vplyv na činnosť novo založenej organizácie. Spin off, ktorá sa vyčleňuje na vysokej škole alebo v organizácii výskumu a vývoja štátneho sektora sa vytvára za účelom komercializácie výsledkov výskumu a vývoja.

Názvom **start-up** sa označuje organizačná zložka organizácie výskumu a vývoja sektora vysokých škôl alebo štátneho sektora výskumu a vývoja alebo právnická osoba založená organizáciou výskumu a vývoja uvedených sektorov za účelom zavedenia nového výrobku (služby) alebo marketingu do praxe. Typickým príkladom start-up sú tzv. nové technologicky založené firmy, ktorých hlavnou činnosťou je vývoj, marketing alebo využívanie techniky, príp. technológie. Základ tohto typu firmy nie je v novosti ako takej, ale v jej správaní sa pri využívaní technických a technologických novinek. Financovanie start-up firiem sa často opiera o rizikový kapitál.

ANOTÁCIA:

Cieľom podpory rozvoja spin off a start up je podporovať inovatívnosť v prostredí verejných vysokých škôl, štátnych vysokých škôl a organizácií výskumu a vývoja štátneho sektora prostredníctvom transferu výsledkov získaných ich vlastným výskumom a vývojom až do štádia výroby (služieb) alebo zabezpečením ich komercializácie. Podporované budú projekty výskumu a vývoja riešené start up alebo spin off.

ZODPOVEDNÝ:

Agentúra na podporu výskumu a vývoja (ďalej len „APVV“)

SPOLUPRÁCA:

Ministerstvo školstva SR

SPÔSOB A TERMÍN PLNENIA:

Podpora trojročných projektov výskumu a vývoja riešených start up alebo spin off. Každoročné vyhlasovanie verejnej súťaže.

FINANČNÉ KRYTIE:

- rozpočet APPV,
- vlastné podnikateľské zdroje start up, spin off.

PRIJÍMATELIA:

- start up a spin-off.

VÝSTUPY:

Počet podporených projektov výskumu a vývoja, ktoré riešili start up a spin off.

A.2 Podporu technologických inkubátorov

DEFINÍCIA:

Technologický inkubátor (ďalej len „TI“) je podľa § 7b ods. 6 zákona č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja v znení neskorších predpisov definovaný ako obchodná spoločnosť, ktorá vytvára podporné prostredie pre začínajúcich malých podnikateľov, ktorí využívajú výsledky výskumu a vývoja pre inováciu tovarov a služieb alebo samy vykonávajú výskum a vývoj. TI poskytuje začínajúcim malým podnikateľom hlavne:

- výrobné priestory alebo administratívne priestory,
- administratívne služby a materiálne služby,
- technickú infraštruktúru,
- informácie o organizáciách vykonávajúcich výskum a vývoj a o odberateľoch výsledkov výskumu a vývoja.

Okrem uvedených služieb TI poskytuje aj:

- poradenstvo pri začiatku podnikania,
- sprostredkovanie finančnej podpory,
- konzultačné služby pre prenos technológií do praxe,
- organizovanie seminárov a školení,
- služby pre podporu exportu.

ANOTÁCIA:

Cieľom podpory TI je podporovať vytváranie TI a tým vytváranie prostredia podporujúceho transfer výsledkov výskumu a vývoja do praxe. Podpora zo štátneho rozpočtu poskytovaná na zakladanie TI bude určená aj na znižovanie cien za služby poskytované TI začínajúcim malým podnikateľom.

ZODPOVEDNÝ:

Ministerstvo školstva SR

SPÔSOB A TERMÍN PLNENIA:

Podpora projektov s dĺžkou trvania maximálne tri roky. Malý podnikateľ môže byť podporovaný v rámci TI maximálne tri roky od získania oprávnenia podnikat'. Každoročné vyhlasovanie verejnej súťaže.

FINANČNÉ KRYTIE:

- rozpočet MŠ SR,
- vlastné podnikateľské zdroje TI.

PRIJÍMATELIA:

Organizácie výskumu a vývoja:

- sektora vysokých škôl,
- štátneho sektora výskumu a vývoja.

VÝSTUPY:

Počet založených TI.

A.3 Podporu vedecko-technologických parkov

DEFINÍCIA:

Vedecko-technologický park (ďalej len „VTP“) je podľa § 7b ods. 3 zákona č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja v znení neskorších predpisov definovaný ako obchodná spoločnosť, ktorá poskytuje začínajúcim malým podnikateľom a stredným podnikateľom hlavne:

- výrobné priestory alebo administratívne priestory,
- administratívne služby a materiálne služby,
- technickú infraštruktúru,
- informácie o organizáciách vykonávajúcich výskum a vývoj a o odberateľoch výsledkov výskumu a vývoja.

Okrem uvedených činností **VTP uskutočňuje aj podporu komerčného uplatnenia výsledkov výskumu a vývoja v praxi podporovaním malých podnikateľov alebo stredných podnikateľov, ktorí sú jeho súčasťou.** Výsledky výskumu a vývoja získava VTP vlastnou činnosťou alebo zmluvne od organizácií výskumu a vývoja všetkých sektorov.

Funkčne a ekonomicky je VTP založený na rozvoji nehnuteľností (pozemkov, budov, sietí). Poskytovanie pozemkov, budov a sietí v rámci VTP do prenájmu je nevyhnutnou súčasťou zámeru lokalizovať inštitúcie so synergickým efektom na jedno miesto, čo na druhej strane zabezpečuje ekonomickú stabilitu prevádzkovateľovi VTP. Je veľmi úzko prepojený s jednou alebo viacerými organizáciami výskumu a vývoja (univerzity, Slovenská akadémia vied a ďalšie organizácie výskumu a vývoja štátneho sektora). Kontakt s organizáciou výskumu a vývoja – mať bezprostredný prístup k zdrojom výsledkom výskumu a vývoja je nevyhnutným predpokladom rozvoja VTP a súčasne zdrojom inovatívnosti a rozvoja malých podnikateľov a stredných podnikateľov alokovaných vo VTP.

ANOTÁCIA:

Cieľom podpory VTP je podporovať zakladanie pracovísk výskumu a vývoja vo VTP alebo ich rozširovanie, ak už existujú podľa §4 **zákona o stimuloch pre výskum a vývoj**, a tým podporovať získavanie výsledkov výskumu a vývoja pre ich komercializáciu vlastnou činnosťou VTP. Podpora VTP bude uskutočňovaná na základe individuálnej žiadosti VTP podľa zákona o stimuloch pre výskum a vývoj.

ZODPOVEDNÝ:

Ministerstvo školstva SR

SPÔSOB A TERMÍN PLNENIA:

Podpora projektov s dĺžkou trvania maximálne tri roky. Každoročné vyhlasovanie verejnej súťaže.

FINANČNÉ KRYTIE:

- rozpočet MŠ SR,
- vlastné podnikateľské zdroje VTP.

PRIJÍMATELIA:

Organizácie podnikateľského sektora.

VÝSTUPY:

Počet VTP, ktoré založia pracovisko výskumu a vývoja alebo rozšíria už svoje existujúce pracovisko výskumu a vývoja.

A.4 Podporu národného systému pre transfer technológií

Skúsenosti z iných krajín poukazujú na význam a prínosy vytvárania **národných systémov transferu technológií**, ktoré pozostávajú z centier transferu technológií v jednotlivých

organizáciách výskumu a vývoja sektora vysokých škôl a štátneho sektora a z národného centra pre transfer technológií virtuálne prepojených.

DEFINÍCIA:

Centrum pre transfer technológií (ďalej len „CTT“) je podľa Prílohy 2 „Dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015“ schváleného uzn. vlády SR č. 766 z 12. septembra 2007 definované ako špecifický nástroj vednej a technickej politiky zameraný na podporu transferu technológií vyplývajúcich z vlastnej činnosti vysokej školy alebo štátnej organizácie výskumu a vývoja v oblasti výskumu a vývoja do podnikateľskej praxe.

CTT je organizačnou zložkou vysokej školy alebo štátnej organizácie výskumu a vývoja (ďalej len „organizácia výskumu a vývoja“) a predstavuje prepojovací článok medzi organizáciami výskumu a vývoja na jednej strane a podnikateľským sektorom na strane druhej.

Hlavnými úlohami CTT je vykonávať:

- poradenskú činnosť pre študentov, doktorandov, pracovníkov výskumu a vývoja v oblasti transferu technológií do praxe,
- poradenskú činnosť pre podnikateľov o aktuálnych trendoch v smerovaní rozvoja technológií v jednotlivých hospodárskych odvetviach a o možnostiach ich spolupráce s organizáciou výskumu a vývoja, ktorej súčasťou je CTT,
- poskytovanie informácií podnikateľom o projektoch/programoch riešených organizáciou výskumu a vývoja, ktorej súčasťou je CTT,
- organizovanie seminárov, workshopov a konferencií o aktuálnom rozvoji a smerovaní technológií a možnostiach ich transferu,
- poradenstvo v oblasti ochrany priemyselného vlastníctva výsledkov výskumu a vývoja (právne zabezpečenie),
- komercializáciu výsledkov výskumu a vývoja chránených jednotlivými kategóriami ochrany priemyselného vlastníctva,
- aj poradenskú činnosť pre študentov, doktorandov a pracovníkov výskumu a vývoja pri zakladaní podnikov, ktorých vznik je podnietený ich výsledkami výskumu a vývoja, resp. sprostredkovanie kontaktov na expertov v oblasti zakladania takýchto podnikov.

Úlohou národného centra pre transfer technológií (ďalej len „národné CTT“) je metodicky pomáhať jednotlivým CTT, ktoré sú vytvorené v organizáciách výskumu a vývoja, a to v oblasti vytvárania podmienok pre prenos výsledkov výskumu a vývoja do praxe, ako napr. zabezpečovať propagáciu týchto výsledkov na národnej úrovni; poskytovať jednotlivým CTT poradenskú činnosť v oblasti výkladu legislatívy pre ochranu priemyselného vlastníctva a jej zmien a zabezpečovať vymožitelnosť práva súvisiaceho s ochranou priemyselného vlastníctva. Tiež úlohou národného CTT je zhromažďovať a poskytovať informácie o ochrane priemyselného vlastníctva v danej krajine, na úrovni Európskej únie a v ďalších krajinách mimo EÚ.

ANOTÁCIA:

Cieľom je podporiť vytvorenie národného CTT, čo v praxi znamená podporiť zakladanie CTT v jednotlivých organizáciách výskumu a vývoja v SR a vytvorenie národného CTT pre zlepšenie podmienok pre transfer technológií do hospodárskej praxe v Slovenskej republike. Výsledkom tejto podpory bude zvýšenie miery transferu výsledkov výskumu a vývoja získaných organizáciami výskumu a vývoja (vysokými školami a štátnymi organizáciami výskumu a vývoja) do praxe so súčasným zvýšením benefitov pre tieto organizácie, ktoré výsledky výskumu a vývoja produkujú.

Podpora vytvorenia národného systému transferu technológií v Slovenskej republike bude realizovaná z dvoch zdrojov, preto bude realizovaná ako:

A.4.1 podpora vytvárania CTT

A.4.2 podpora vytvorenia národného CTT a udržovania jeho činnosti.

A.4.1 Podpora vytvárania CTT

ZODPOVEDNÝ:

Agentúra Ministerstva školstva SR pre štrukturálne fondy EÚ

SPOLUPRÁCA:

Ministerstvo školstva SR

SPÔSOB A TERMÍN PLNENIA:

Podpora projektov s dĺžkou trvania maximálne 30 mesiacov.

FINANČNÉ KRYTIE:

- ✓ štrukturálne fondy (operačný program „Výskum a vývoj“),
- ✓ vlastné zdroje organizácie výskumu a vývoja.

PRIJÍMATELIA:

Organizácie výskumu a vývoja:

- sektora vysokých škôl,
- štátneho sektora výskumu a vývoja (vrátane Slovenskej akadémie vied).

VÝSTUPY:

Počet CTT

A.4.2 Podpora vytvorenia národného CTT a udržovania jeho činnosti

ZODPOVEDNÝ:

Ministerstvo školstva SR

SPÔSOB A TERMÍN PLNENIA:

Vytvorenie národného CTT, ktorého členmi budú jednotlivé CTT a Centrum vedecko-technických informácií SR (ďalej len „CVTI SR“), ktoré je priamoriadenou organizáciou Ministerstva školstva SR. CVTI SR bude koordinovať národné CTT a zodpovedať za jeho činnosť.

FINANČNÉ KRYTIE:

- rozpočet MŠ SR,
- štrukturálne fondy (operačný program „Výskum a vývoj“).

PRIJÍMATELIA:

Národné CTT prostredníctvom CVTI SR

VÝSTUPY:

Vytvorenie národného CTT a fungovanie národného systému pre transfer technológií.

C. Podporu aktivít financovaných z operačného programu Výskum a vývoj

C.1 Podporu výskumno-vývojových centier

DEFINÍCIA:

Výskumno-vývojové centrum (ďalej len „VVC“), je podľa § 7b ods. 5 zákona č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja v znení neskorších predpisov definované ako obchodná spoločnosť, ktorá zabezpečuje využitie výsledkov výskumu a vývoja vykonávaného organizáciou výskumu a vývoja sektora vysokých škôl, alebo neziskového sektora alebo podnikateľského sektora vo vlastnej výrobní praxi.

Zakladateľmi a spoločníkmi výskumno-vývojového centra sú:

- podnikateľ
- a organizácia výskumu a vývoja sektora vysokých škôl, alebo neziskového sektora alebo podnikateľského sektora, ktorej výsledky výskumu a vývoja sa budú využívať vo výrobní praxi výskumno-vývojového centra.

Podnikateľom sa rozumie:

- a) osoba zapísaná v obchodnom registri,
- b) osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia,
- c) osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov,
- d) fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu.

ANOTÁCIA:

Cieľom podpory VVC je zvyšovať mieru spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou prostredníctvom prenosu poznatkov a technológií a tým prispievať k zvyšovaniu hospodárskeho rastu regiónov a celého Slovenska. Podpora zo štrukturálnych fondov (operačného programu „Výskum a vývoj“) bude poskytovaná na zakladanie VVC a rozbeh ich činnosti. Podporovaný bude rozvoj inovatívnej kultúry v organizáciách výskumu a vývoja, výskum a vývoj orientovaný na reálne využitie jeho výsledkov v národnom hospodárstve a zároveň vytváranie podmienok pre prenos novozískaných poznatkov a technológií do praxe.

ZODPOVEDNÝ:

Agentúra Ministerstva školstva SR pre štrukturálne fondy EÚ

SPOLUPRÁCA:

Ministerstvo školstva SR

SPÔSOB A TERMÍN PLNENIA:

Podpora projektov s dĺžkou trvania maximálne tri roky. VVC môže byť podporované maximálne tri roky od svojho založenia. Podporovaná budú prvotne investície do infraštruktúry.

FINANČNÉ KRYTIE:

- štrukturálne fondy (operačný program „Výskum a vývoj“)
- vlastné podnikateľské zdroje VVC.

PRIJÍMATELIA:

VVC

VÝSTUPY:

Počet podporených VVC

C.2 Podpora vytvárania centier pre transfer technológií

podľa A.4

Ďalšie ciele nového modelu financovania vedy a techniky:

1. Zvýšiť podiel účelovej podpory vedy a techniky (na základe verejnej súťaže) zo štátneho rozpočtu.
2. Zvýšiť návratnosť prostriedkov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky investovaných do 7.RP.
3. Zvýšiť podporu zo štátneho rozpočtu na také ciele v oblasti výskumu a vývoja, ktorá by v spojení s podporou z iných zdrojov znižovala zaťaženie štátneho rozpočtu.
4. Zabezpečiť kontinuitu účelovej podpory základnému výskumu.
5. Zo štátneho rozpočtu podporovať aplikovaný výskum a experimentálny vývoj na základe vopred stanovených vecných priorít výskumu a vývoja, ktoré budú cieleňé na zabezpečenie využitia ich výsledkov v hospodárskej praxi.
6. Podporovať vznik a rozvoj organizácií, ktoré zabezpečujú transfer poznatkov a výsledkov výskumu a vývoja do praxe.
7. Poskytovať inštitucionálnu podporu vedy a techniky zo štátneho rozpočtu na základe splnenia vopred stanovených kritérií.

3.1 Účelová podpora vedy a techniky zo štátneho rozpočtu

Ciele:

- ✓ **Zabezpečiť výraznejšie zvyšovanie výdavkov na účelovú (grantovú) podporu vedy a techniky, tak aby podiel účelovej podpory zo štátneho rozpočtu od roku 2011 bol minimálne rovnaký ako podiel inštitucionálnej podpory zo štátneho rozpočtu.** Tento cieľ je potrebné dodržiavať pri všetkých krokoch prípravy a schvaľovania návrhu rozpočtu verejnej správy pre príslušný rozpočtový rok.
- ✓ **Poskytovať prostriedky účelovej (grantovej) podpory transparentným spôsobom a za podmienky zabezpečenia 50% účasti zahraničných odborníkov na hodnotení každého projektu výskumu a vývoja.**
- ✓ **Výraznejšie zvyšovať medziročný nárast účelovej podpory zo štátneho rozpočtu určenej pre APVV** tak, aby výška prostriedkov štátneho rozpočtu poskytnutých APVV v každom rozpočtovom roku predstavovala jednu polovicu z účelových prostriedkov alokovaných v rozpočtovom programe MŠ SR s názvom „*Národný program rozvoja vedy a techniky*“. APVV tým môže zvýšiť podporu na domáce projekty výskumu a vývoja a tiež zvýšiť spolufinancovanie účasti organizácií výskumu a vývoja zo Slovenskej republiky v európskych programoch a iniciatívach pre výskum a vývoj.
- ✓ **Zvýšiť zapájanie doktorandov do riešenia projektov výskumu a vývoja** podporovaných v rámci účelovej (grantovej) podpory a započítavať náklady na ich účasť v týchto projektoch do celkových nákladov na riešenie projektu.
- ✓ **Zabezpečiť, aby APVV dodržiavala pomer podpory smerovanej pre podporu základného výskumu a pre podporu aplikovaného výskumu v objeme 50 : 50%.**
- ✓ **Zabezpečiť proces transformácie APVV** (do konca roku 2009 vypracovať štúdiu, ktorá bude analytickým podkladom pre zásady transformácie APVV; zásady transformácie APVV vypracovať a schváliť do konca júna 2010; zásady budú východiskom pre novelizáciu zákona č. 172/2005 Z. z., ktorá legislatívne ustanoví transformovanú APVV) **na verejnoprávnu inštitúciu** tak, aby
 - jej forma hospodárenia umožňovala vykonávať činnosti, ktoré bežne vykonávajú agentúry s týmto zameraním v krajinách EÚ, a to sú napr.:
 - prijímať prostriedky od sponzorov a hospodáriť s nimi s cieľom ich použitia pre podporu projektov výskumu a vývoja (teraz APVV, ako rozpočtová organizácia nemôže hospodáriť s takýmito prostriedkami),
 - kumulovať prostriedky štátneho rozpočtu s prostriedkami od sponzorov pri ich poskytovaní na podporu projektov výskumu a vývoja,
 - prijímať nefinančné dary od sponzorov (napr. dary pre obnovu technickej infraštruktúry, sídla agentúry a pod.),
 - prijímať dedičské dary s cieľom ich použitia pre podporu projektov výskumu a vývoja,
 - prijímať prostriedky z európskych programov výskumu a vývoja, ktoré sú viazané na projekty nakoňtraktované kanceláriou európskeho programu a poskytovať ich organizáciám výskumu a vývoja zo SR, ktoré sú spoluriešiteľmi týchto projektov (APVV by bez problémov vykonávala kanceláriu tohto európskeho programu v SR a poskytovala, ako sprostredkovateľ, tieto prostriedky organizáciám výskumu a vývoja v SR, ktoré sú spoluriešiteľmi projektov, lebo taký je mechanizmus poskytovania prostriedkov z niektorých európskych programov, napr. EUROSTARS),
 - použitie prostriedkov štátneho rozpočtu by nepodliehalo striktnému zúčtovaniu do konca rozpočtového roka (APVV, ako rozpočtová organizácia, musí prostriedky štátneho rozpočtu nepoužité do konca rozpočtového roka vrátiť späť do štátneho rozpočtu).

- ✓ **Zabezpečiť poskytovanie stimulov pre výskum a vývoj**, ako novej formy účelovej podpory vedy a techniky, ktorej cieľom je zvyšovanie kapacít výskumu a vývoja v podnikateľskej sfére.
- ✓ **Zabezpečiť hodnotenie žiadostí o stimuly transparentným spôsobom a za dodržania 50% účasti zahraničných odborníkov** na tomto hodnotení.

3.2 Podpora vedy a techniky z podnikateľských zdrojov

Ciele:

- ✓ **Zabezpečiť podmienky pre zvyšovanie podpory poskytovanej z podnikateľských zdrojov na vedy a techniku tak, aby bol zastavený jej pokles** prejavujúci sa v rokoch 2005 – 2007 (viď Tab.5).
- ✓ **Vytvárať podmienky pre zvýšenie investovania podnikateľov do výskumu a vývoja prostredníctvom zvyšovania výšky prostriedkov štátneho rozpočtu viazaných na granty vo verejných súťažiach pre podporu aplikovaného výskumu a experimentálneho vývoja**, nakoľko podnikatelia pri získaní takejto podpory musia na riešenie projektov aplikovaného výskumu alebo projektov experimentálneho vývoja použiť aj svoje vlastné zdroje.
- ✓ **Vytvárať podmienky pre zvýšenie investovania podnikateľov do výskumu a vývoja prostredníctvom poskytovania stimulov pre výskum a vývoj podľa zákona č. 185/2009 Z. z. o stimuloch pre výskum a vývoj a o doplnení zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.** Podľa uvedeného zákona je podnikateľ povinný pri poskytnutí dotácie z prostriedkov štátneho rozpočtu použiť svoje vlastné prostriedky, ako spolufinancovanie pre výskum a vývoj.

3.3 Podpora vedy a techniky v SR z rozpočtu Európskych spoločstiev

Ciele:

- **Zvýšiť podiel návratnosti prostriedkov vložených z rozpočtu SR do 7.RP** z úrovne 63,2% v roku 2008 na úroveň aspoň 70% od roku 2011.
- Zvyšovanie návratnosti prostriedkov zo 7.RP **zabezpečiť zvýšením popularizácie 7.RP v Slovenskej republike a informovanosti o vyhlásených verejných súťažiach** k jednotlivým programovým smerom 7.RP prostredníctvom APVV, ktorá spravuje podporné štruktúry 7.RP v SR, ktorými sú národní delegáti a národné kontaktné body.
- Zvyšovanie návratnosti prostriedkov zo 7.RP **zabezpečiť aj zvyšovaním prostriedkov štátneho rozpočtu poskytovaných APVV na refundáciu nákladov na prípravu projektov 7.RP a na spolufinancovanie účasti organizácií výskumu a vývoja zo SR v projektoch 7.RP.**
- **Podporovať účasť SR v takých európskych iniciatívach pre výskum a vývoj, ktoré vznikli na základe 7.RP**, nakoľko účasť na riešení projektov týchto iniciatív je čiastočne hrazená z rozpočtu 7.RP (takýmito iniciatívami sú napr. EUROSTARS, ENIAC, ARTEMIS, EIT, európske technologické platformy) a zabezpečiť aj takýmto spôsobom zvyšovanie návratnosti vkladu SR do rozpočtu 7.RP. Spolufinancovanie účasti organizácií výskumu a vývoja zo SR v projektoch takýchto európskych iniciatív z verejných zdrojov SR je povinné.
- **Podporovať účasť SR v novovznikajúcich veľkých technických infraštruktúrach EÚ pre výskum a vývoj**, ktoré nie je Slovensko schopné vybudovať len z vlastných prostriedkov (napr. XFEL a FAIR). Účasť v takýchto európskych infraštruktúrach je založená na uhrádzaní každoročného účastinárskeho poplatku. Organizácie výskumu a vývoja zo SR budú mať možnosť využívať tieto zariadenia zdarma.
- **Podporovať účasť Slovenska na riešení vecných priorít výskumu a vývoja spoločných pre členské a asociované krajiny EÚ**, ktoré boli identifikované na úrovni EÚ v tzv. spoločnom programovaní (Joint Programming). Spoločné výskumné riešenie

problémov spoločných pre všetkých obyvateľov EÚ zamedzí duplicitu v podpore riešenia takýchto problémov z rozpočtov jednotlivých krajín a umožní riešiť takéto problémy na základe príspevkov jednotlivých krajín.

Podrobnejšie informácie o cieľoch pre účasť SR v európskych programoch a iniciatívach pre výskum a vývoj v rokoch 2009 - 20120, ktoré budú podporované z rozpočtu európskych spoločenstiev sú uvedené v **Prílohe 1**.

3.4 Spájanie účelových prostriedkov štátneho rozpočtu s inými zdrojmi

Ciele:

- **Spájať účelové prostriedky štátneho rozpočtu s prostriedkami z podnikateľských zdrojov a prostriedkami rozpočtu európskych spoločenstiev určených na podporu vedy a techniky.**
- **Zvýšiť podiel účelovej podpory APVV poskytovanej na také grantové schémy, v ktorých bude podmienkou povinné spolufinancovanie podnikateľských zdrojov odberateľa výsledkov projektov výskumu a vývoja aj s cieľom zabezpečenia zvýšenia využiteľnosti týchto prostriedkov v praxi.**
- **Zvýšiť podiel účelovej podpory APVV na spolufinancovanie účasti organizácii výskumu a vývoja zo SR v takých európskych programoch výskumu a vývoja a európskych iniciatívach výskumu a vývoja, ktoré sú podporované aj z prostriedkov rozpočtu európskeho spoločenstva s cieľom rozvíjania aj nových partnerských vzťahov a zamedzovania duplicity riešení v EÚ.**

3.5 Podpora základného výskumu

Ciele:

- **Základný výskum bude podporovaný bez stanovenia vecných priorít** vo všetkých skupinách odborov vedy a techniky podľa § 6 ods. 3 zákona č. 172/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov, a to v:
 - prírodných vedách,
 - technických vedách,
 - lekárske vedách,
 - pôdohospodárskych vedách,
 - spoločenských vedách,
 - humanitných vedách**na základe excelentnosti.**
- **Základný výskum bude podporovaný v rámci inštitucionálnej podpory vysokých škôl, SAV, rezortných výskumných ústavov na základe transparentných kritérií a prostredníctvom účelovej podpory poskytovanej APVV v rámci všeobecných výziev pre podporu základného výskumu.**
- **Podpora na základný výskum poskytovaná APVV bude v pomere 1:1 k podpore poskytovanej na aplikovaný výskum a experimentálny vývoj.**

3.6 Podpora aplikovaného výskumu a experimentálneho vývoja

Ciele:

- **Podpora aplikovaného výskumu a experimentálneho vývoja zo štátneho rozpočtu bude uskutočňovaná na základe vopred stanovených vecných priorít** výskumu a vývoja a za splnenia podmienky spoluúčasti podnikateľských zdrojov.
- **Podporovať aplikovaný výskum a experimentálny vývoj na základe limitovaného počtu vecných priorít, čo je podmienené predovšetkým:**
 - **hospodárskym a spoločenským smerovaním krajiny** (stanoveným v Dlhodobej vízií rozvoja spoločnosti),

- **výškou disponibilných prostriedkov štátneho rozpočtu.**
- **Stanoviť vecné priority výskumu a vývoja pre podporu aplikovaného výskumu a experimentálneho vývoja tak, aby zohľadňovali:**
 - vecné priority výskumu a vývoja schválené v „Dlhodobom zámere štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015“,
 - hospodárske a spoločenské smerovanie Slovenska stanovené v Dlhodobej vízii rozvoja spoločnosti,
 - zabezpečenie rozvoja takých odvetví (oblastí), ktoré sú pre Slovensko historicky typické (ako sú napr. prírodné zdroje: pôdohospodárstvo, vodné, drevárske, nerastné suroviny, ...),
 - disponibilné kapacity výskumu a vývoja v oblastiach hospodárskych a spoločenských priorít a v odvetviach historicky typických pre Slovensko (stále najvyšší podiel majú kapacity v technických vedách a v prírodných vedách),
 - existenciu podnikov na území Slovenska, ktoré sú schopné odoberať výsledky získané riešením vecných priorít aplikovaného výskumu a využívať ich v svojej výrobní praxi a zároveň sú schopné finančne sa podieľať svojimi prostriedkami na spolufinancovaní riešení vecných priorít.
- Na základe zohľadnenia uvedených skutočností **podporovať aplikovaný výskum a experimentálny vývoj v nasledujúcich vecných prioritách:**
 - *Progresívne materiály a technológie (vrátane biotechnológií, znalostných technológií s podporou informačných a komunikačných technológií, potravinárskych technológií),*
 - *Energetická bezpečnosť,*
 - *Využitie domácich surovinných zdrojov (vrátane ochrany a reprodukcie biologických zdrojov).* /Analytická časť k identifikácii vecných priorít je v **Prílohe 4/.**
- Vecné priority pre podporu aplikovaného výskumu a experimentálneho vývoja budú v **pravidelných trojročných kritériách prehodnocované a aktualizované.**
- **Kritéria pre podporu aplikovaného výskumu a experimentálneho vývoja budú:**
 - vecne a finančne náročné, ekonomicky závažné projekty,
 - maximálna doba riešenia 3 roky,
 - povinné zabezpečenie spolufinancovania projektu odberateľom jeho výsledkov–podnikom; projekt musí mať zmluvne potvrdeného odberateľa jeho výsledkov,
 - využitie výsledku projektu v praxi v období najneskôr do 5-tich rokov poskončení poskytovania podpory zo štátneho rozpočtu,
 - zabezpečenie ochrany výsledku projektu formou ochrany priemyselného vlastníctva, ak je to možné,
 - diferencovanie výšky podpory pre mikro, malé, stredné a veľké podniky,
 - vytvorenie nových pracovných miest v oblasti výskumu a vývoja.
- **Podpora na aplikovaný výskum a experimentálny vývoj bude poskytovaná prostredníctvom APVV a štátnych programov výskumu a vývoja.**

3.7 Podpora vzniku a rozvoja organizácií, ktoré zabezpečujú transfer poznatkov a výsledkov výskumu a vývoja do praxe.

Ciele:

- Vytvárať a rozvíjať **podporné prostredie pre prenos poznatkov a výsledkov výskumu a vývoja do praxe,**
- Vytvoriť **národnú sieť pre transfer poznatkov a výsledkov výskumu a vývoja do praxe a zabezpečovanie ochrany priemyselného vlastníctva.** Garantom vytvorenia

Národného centra pre transfer technológií s celoslovenskou pôsobnosťou bude Centrum vedecko-technických informácií SR,

- **Poskytovať podporu z verejných zdrojov** (štátneho rozpočtu a štrukturálnych fondov) **pre vznik a rozvoj organizácií pre prenos poznatkov a výsledkov** výskumu a vývoja do praxe,
- **Rozhodujúcimi typmi organizácií zameraných na prenos poznatkov a výsledkov** výskumu a vývoja do praxe, ktoré budú vytvárať prostredie pre spoluprácu vysokých škôl, SAV a podnikateľských organizácií a budú podporované z verejných zdrojov (štátneho rozpočtu a štrukturálnych fondov) **budú najmä:**
 - **start up a spin off,**
 - **technologické inkubátory,**
 - **vedecko-technologické parky,**
 - **centrá transferu technológií,**
 - **výskumno-vývojové centrá.**

Podrobnejšie je spôsob podpory vzniku a rozvoja organizácií, ktoré zabezpečujú transfer poznatkov a výsledkov výskumu a vývoja do praxe uvedený v Prílohe 1 k materiálu.

Prehľad o pokračujúcich aktivitách a nových aktivitách podporovaných z dostupných zdrojov je názorne uvedený v schéme, ktorá je v **Prílohe 2.**

3.8 Inštitucionálna podpora vedy a techniky zo štátneho rozpočtu

Ciele:

- ✓ **Inštitucionálnu podporu vedy a techniky poskytovať jedine na základe explicitných, transparentných, merateľných, medzinárodne relevantných kritérií pre hodnotenie výsledkov ich činnosti.** Relevantnými kritériami sú najmä: počet publikácií, počet citácií, počet patentov, úžitkových vzorov, dizajnov, ochranných známok, účasť v domácich projektoch poskytnutých vo verejnej súťaži, projektoch európskej a medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce. (Takéto kritéria obsahuje pripravovaný „Nový model financovania vysokých škôl a alokácie finančných prostriedkov vo vzťahu ku komplexnej akreditácii“.).
- ✓ **Zabezpečiť proces transformácie SAV na verejnoprávnu inštitúciu** (do konca marca 2010 vypracovať štúdiu, ktorá bude analytickým podkladom pre zásady transformácie SAV; zásady transformácie SAV vypracovať do konca júna 2010 a do konca roku 2010 vypracovať novelizáciu zákona č. 133/2002 Z. z. o SAV alebo nový zákon o SAV tak, aby SAV mohla
 - zhodnocovať svoje výsledky pre svoj vlastný rozvoj a pre podporu výskumu a vývoja ňou vykonávaných,
 - vstupovať do podnikateľských organizácií vytvárajúcich podmienky pre spoluprácu vysokých škôl a SAV s podnikateľskými inštitúciami (napr. vstupovať do špecializovaných organizácií vedy a techniky podľa § 7b zákona č. 172(2005 Z. z.),
 - vstupovať do podnikateľských organizácií výskumu a vývoja aj majetkovým vkladom.
- ✓ **Nadalej poskytovať inštitucionálne prostriedky na vedu a techniku pre verejné a štátne vysoké školy a ústavy SAV na základe hodnotenia prostredníctvom interného grantového mechanizmu VEGA.**

Prehľad nových aktivít podporovaných z verejných zdrojov (štátneho rozpočtu a štrukturálnych fondov) a spolufinancovaných z podnikateľských zdrojov alebo rozpočtu európskych spoločenstiev v rokoch 2009 – 2010 je uvedený v **Prílohe 3.**

4. POSTUPY HODNOTENIA EFEKTÍVNOSTI VÝSTUPOV DOSIAHNUTÝCH PROSTREDNÍCTVOM ÚČELOVEJ PODPORY Z PROSTRIEDKOV ŠTÁTNEHO ROZPOČTU

Pri hodnotení efektívnosti využitia podpory z prostriedkov štátneho rozpočtu budú porovnávané vstupy do vedy a techniky s dosiahnutými výstupmi.

Indikátormi pre hodnotenie vstupov do vedy a techniky budú:

- výdavky na výskum a vývoj zo štátneho rozpočtu,
- výdavky na výskum a vývoj z iných verejných zdrojov (štrukturálnych fondov, 7. RP a pod.),
- výdavky na výskum a vývoj z podnikateľských zdrojov,
- výdavky na výskum a vývoj zo zahraničných zdrojov,
- výdavky na aplikovaný výskum (v % z celkových výdajov na výskum a vývoj),
- výdavky na experimentálny vývoj (v % z celkových výdajov na výskum a vývoj),
- vysokoškolskí absolventi vedy a techniky (v % na 1000 obyvateľov vo veku 20-29 rokov).

Indikátormi pre hodnotenie výstupov vedy a techniky budú:

- ✓ citačný index (priemerný počet citácií publikácie danej krajiny/priemerný počet citácií publikácie svetovej databázy),
- ✓ relatívna produkcia publikácií (počet na 1000 obyvateľov),
- ✓ relatívna produkcia citácií EU (počet na 1000 obyvateľov),
- ✓ počtom domácich patentov, ochranných známok, úžitkových vzorov, dizajnov,
- ✓ EPO patenty EU 27 (počet na 1 mil. obyvateľov),
- ✓ EPO high-tech patenty EU 27 (počet na 1 mil. obyvateľov),
- ✓ účasťou v projektoch rámcových programov EÚ pre výskum, technický rozvoj a demonštračné aktivity,
- ✓ účasťou v európskych programoch a iniciatívach pre výskum a vývoj,
- ✓ účasťou v projektoch medzinárodných a európskych centier výskumu a vývoja,
- ✓ počet pracovných miest vytvorených v oblasti výskumu a vývoja,
- ✓ počet podporených projektov výskumu a vývoja riešených mikro, malými a strednými podnikmi,
- ✓ počet projektov výskumu a vývoja týkajúcich sa životného prostredia,
- ✓ počet projektov výskumu a vývoja týkajúcich sa verejného zdravia,
- ✓ návratnosť vložených prostriedkov do výskumu a vývoja (prínos v eurách na 1 vložené euro).

Efektívnosť výstupov projektov základného výskumu bude hodnotená prostredníctvom:

- citačného indexu,
- relatívnej produkcie publikácií,
- relatívnej produkcie citácií EU,
- účasťou v projektoch rámcových programov EÚ pre výskum, technický rozvoj a demonštračné aktivity,
- účasťou v európskych programoch a iniciatívach pre výskum a vývoj,
- účasťou v projektoch medzinárodných a európskych centier výskumu a vývoja,
- počet projektov výskumu a vývoja týkajúcich sa životného prostredia,
- počet projektov výskumu a vývoja týkajúcich sa verejného zdravia,
- počtom patentov.

Efektívnosť výstupov projektov aplikovaného výskumu a projektov experimentálneho vývoja bude hodnotená prostredníctvom:

- počtom domácich patentov, ochranných známkov, úžitkových vzorov, dizajnov,
- EPO patentov EU 27,
- EPO high-tech patentov EU 27,
- návratnosti vložených prostriedkov do aplikovaného výskumu a vývoja (prínos v eurách na 1 vložené euro),
- počet pracovných miest vytvorených v oblasti výskumu a vývoja,
- počet podporených projektov výskumu a vývoja riešených mikro, malými a strednými podnikmi,
- počet projektov výskumu a vývoja týkajúcich sa životného prostredia,
- počet projektov výskumu a vývoja týkajúcich sa verejného zdravia,
- citačného indexu.

K tomu, aby sa prínosy výsledkov riešenia projektov základného výskumu a aj prínosy výsledkov projektov aplikovaného výskumu a projektov experimentálneho vývoja prejavili, je potrebné isté časové obdobie. Preto prínosy výsledkov projektov výskumu a vývoja budú monitorované a vyhodnocované ešte päť rokov po skončení ich riešenia.

5. SYSTÉM MONITOROVANIA A AKTUALIZÁCIE ŠTÁTNEJ VEDNEJ A TECHNICKEJ POLITIKY

Z dôvodu zabezpečiť podmienky pre úspešné fungovanie systému vedy a techniky, ako rozvojového faktora nielen na národnej ale aj na európskej úrovni, musia byť permanentne monitorované a pravidelne prehodnocované a následne aktualizované všetky ciele a zámery dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky, aby veda a technika kontinuálne plnili svoju úlohu. Z uvedeného dôvodu bude potrebné **v pravidelných ročných intervaloch vypracovávať správu o plnení cieľov a zámerov dlhodobého zámeru s návrhom na ich aktualizáciu.**

Tiež bude potrebné zaviesť systém evaluácie štátnej vednej a technickej politiky prostredníctvom systému etablovania **odborných poradných orgánov MŠ SR pre monitorovanie štátnej vednej a technickej politiky**, ktoré v svojej práci budú využívať svetovo uznávanú metodológiu „**Technology Foresight**“. Táto metodológia umožňuje identifikovať slabé, silné stránky a príležitosti a ohrozenia prebiehajúceho procesu a odporúčať jeho zmeny.